

Nepnieuws is zélf nepnieuws

Wel grappig om te lezen hoe Russische media werken. Ik las over een redacteur van een staatskanaal die online op zoek was naar een arts die wilde uitleggen hoe en waarom het rivierwater rond Driekonigen verandert, waardoor het dan een extra goed idee is om erin te gaan zwemmen. „Bij voorkeur niet antwoorden dat er niets verandert aan het rivierwater”, stond er bij het berichtje.

Dit bericht las ik op de site www.euvsdisinfo.eu, een Europees projectje om Russisch nepnieuws te bestrijden. Klinkt als een prima streven, als het van een krant of onafhankelijke site zou komen. Het is ronduit angstaanjagend als de Europese Commissie rechtstreeks mediapraktijken gaat keuren en mensen gaat onderwijzen in de **waarheid**.

Volgens Madeleine de Cock Buning, die de leiding heeft over de nieuwe Europese nepnieuws-taskforce, waren het Brexit-referendum en de Amerikaanse verkiezingen „waarschuwingssignalen”. In beide gevallen leek sprake van beïnvloeding door nepnieuws, vertelde ze in *NRC*.

Niet geheel toevallig waren het ook de twee verkiezingen met de meest onwelgevallige uitkomsten voor de EU. Hard bewijs voor de ontwrichtende werking van nepnieuws in Nederland ontbreekt nog steeds. Toch ziet minister Kajsa Ollongren (Binnenlandse Zaken), de EU-site als belangrijk wapen tegen verdere vertroebeling van de **Waarheid**.

Dat nepnieuws een grote bedreiging vormt voor de Westerse democratie is op zichzelf een prachtig stuk nepnieuws. Niets wijst erop dat Amerika erdoor werd gestuurd. Het heeft ook iets naïefs te denken dat je populisme kunt bestrijden door mensen op onwaarheden te wijzen. Alles gebaseerd op een misverstand, dat burgers dan zeggen: „O, zit het zo? Dan stem ik toch maar gewoon op D66”.

Moet je je voorstellen hoe zo iets gaat. Factcheckers dalen af in het riool van GeenStijl, waar elke vrouw louter wordt beoordeeld op haar eventuele neukbaarheid, waar zwarte Nederlanders steevast ‘klaagneger’ worden genoemd, waar alles in het licht staat van de eindstrijd tegen de moslims om Europa... Maar pas als ze tussen alle drek een stukje *onwaarheid* aantreffen, dan pas gaan de alarmbellen rinkelen. (Geen punt voor Pearle en Sanquin, die profiteren graag van de aandacht die GeenStijl genereert).

Echt waar, je kan massa-deportaties optuigen, een derde wereld-oorlog beginnen zonder ook maar één onwaarheid te hoeven vertellen. Maar dat lijkt mensen te ontgaan in tijden van obsessie met bewijzen en feiten en data. De leugen is het grootste misdrijf.

Bijeffect van deze nutteloze Europese exercitie is dat mensen als Jan Dijkgraaf, schrijver van *tpo.nl*, nu weer luidkeels kunnen jammeren over wat ze allemaal zogenaamd niet mogen zeggen.

Dijkgraaf herhaalde prompt de in zijn ogen treffende en originele en belangrijke vergelijking tussen Ollongren en Joseph Goebbels. „Ik geloof dat ik Kajsja Ollongren de Joseph Goebbels van onze tijd mág noemen.”

Moet je je voorstellen, internet staat boordevol porno, racisme, haatzaaij, holocaust-ontkenning en daartussen staat Dijkgraaf te roepen dat zijn vrijheid bedreigd wordt. Als de verwarde man op het dorpsplein die roept: houd me tegen, houd me tegen! En niemand kijkt op of om, en niemand houdt hem tegen.

En intussen is de hele discussie irrelevant. Want terwijl Dijkgraaf 's nachts in zijn bedje wakker ligt van de traditionele media en Brussel en Kajsja Ollongren, en stoute dingetjes bedenkt die hij over haar kan typen, zijn zij stiekem allang niet meer de belangrijkste hoeder van de vrijheid van meningsuiting. Het lot van tpo en het lot van GeenStijl, en trouwens ook steeds meer het lot van NRC en de andere media, en het lot van vrij debat op Twitter is niet in handen van één of andere imaginaire minister van propaganda. Wij spelen allemaal schrijvertje in de vuist van een handvol bedrijven, die helemaal niet aan democratie doen, of aan transparantie. Die onze data hebben en onze aandacht. Die een robot laten besluiten wat wél en niet kan, wat waarheid is en wat niet, en welke berichten verantwoord zijn om te verspreiden. Het ziet er alleen zo knullig uit, tekeer gaan tegen een robot.